

Nowe stwierdzenie *Conura xanthostigma* (DALMAN, 1820) (Hymenoptera: Chalcididae) w Polsce

New record of *Conura xanthostigma* (DALMAN, 1820) (Hymenoptera: Chalcididae) in Poland

Jacek WENDZONKA¹, Paweł TRZCIŃSKI²

¹ Zbiory Przyrodnicze, Wydział Biologii UAM, ul. Uniwersytetu Poznańskiego 6, 61-614 Poznań; setauron@gmail.com

² Zakład Monitorowania i Sygnalizacji Agrofagów IOR-PIB,
ul. Władysława Węgorka 20, 60-318 Poznań; p.trzcinski@iorpib.poznan.pl

ABSTRACT: A new location of chalcid wasp *Conura xanthostigma* (DALMAN, 1820) in Poland is given. This is the first record from Polish lowlands. The site is located close to the boarder of the Wielkopolski National Park and it is of xerothermic character.

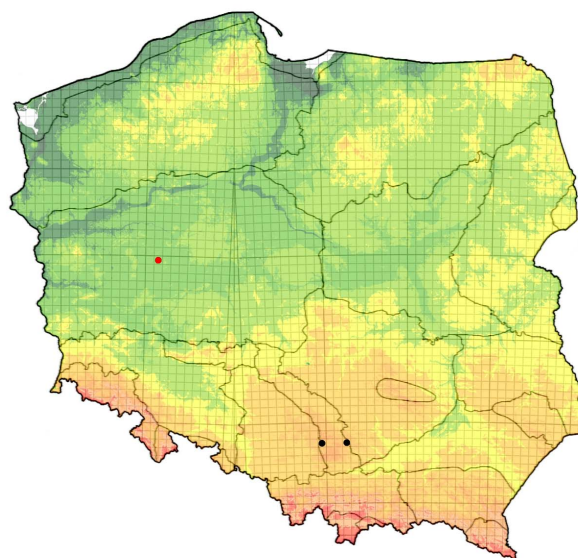
KEY WORDS: Chalcididae, *Conura xanthostigma*, new record, Poland.

Przedstawiciele rodziny Chalcididae wyróżniają się w obrębie nadrodziny Chalcidoidea relatywnie dużymi rozmiarami ciała i silnie rozwiniętymi tylnymi nogami (NOSKIEWICZ i PUŁAWSKI 1974). Ich larwy są parazytoidami stadiów preimaginalnych różnych grup owadów. U form dorosłych zwracają uwagę przede wszystkim pogrubione uda, opatrzone często ząbkami różnej wielkości i liczby. Część rodzajów cechuje się obecnością wyraźnego stylika, w Europie są to: *Dirhinus* DALMAN, 1818, *Epitranus* WALKER, 1834, *Chalcis* FABRICIUS, 1787 i *Conura* SPINOLA, 1837. Rodzaj *Conura* zawiera ponad 300 gatunków, głównie tropikalnych (NOYES 2020); w Europie odnotowano tylko jeden: *C. xanthostigma* (DALMAN, 1820). Łatwo go odróżnić od innych europejskich gatunków ze stylikiem dzięki obecności parzystych żółtych plamek na wierzchu tułowia.

Rodzina Chalcididae jest reprezentowana w Polsce przez 13 gatunków należących do 7 rodzajów, a ostatnim z odnotowanych jest właśnie *C. xanthostigma*. Stwierdzony został na dwóch stanowiskach na Wyżynie Małopolskiej i Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej (WIŚNIEWSKI i ŻYŁA 2019).

Niniejszym, podajemy nowe stanowisko gatunku (Ryc. 1):

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska, XT19 Lisówki ad Sęszew (52°19'20,3"N / 16°37'56,5"E), 11 VII 2019, 1♀, okolice jeziora Tomickiego, leg. P. TRZCIŃSKI, det. et coll. J. WENDZONKA.

Ryc. 1. Mapa rozmieszczenia *Conura xanthostigma* (DALMAN, 1820) w Polsce: czarne kropki – dane literaturowe z piśmiennictwa; czerwona kropka – nowe stanowisko.

Fig. 1. Distribution of *Conura xanthostigma* (DALMAN, 1820) in Poland: black dots – literature published data; red dot – new locality.

Jezioro Tomickie jest położone przy północno-zachodniej granicy Wielkopolskiego Parku Narodowego. Zlewnia jeziora jest w większej części rolnicza, jedynie przy północnym i zachodnim brzegu

znajdują się niewielkie płaty upraw leśnych i zadrzewień. Przy jeziorze ulokowane są trzy wsie. Samica *C. xanthostigma* została odłowiona w luce drzewostanu o charakterze polanki. Od północy przylega do niej młodnik sosnowy (*Pinus sylvestris*) otoczony brzoźami (*Betula*) i niewielkimi dębami (*Quercus*). Powierzchnia porośnięta jest głównie płatami zbiorowisk trawiastych. Występują także liczne gatunki roślin zielnych i kwiatowych (*Senecio*, *Centaurea*, *Echium*, *Verbascum*) oraz krzewów m.in. *Rosa* i *Prunus*. Stanowiskiem jest wzgórze o charakterze ozu, a teren dość stromo opada w kierunku jeziora. Leży w północnej części zlewni jeziora, przez co jego wystawa jest południowa. Dzięki tej konfiguracji miejsce ma charakter kserotermiczny (Ryc. 2).

Dwa znane do tej pory stanowiska *C. xanthostigma* leżą na wyżynach w południowej części kraju. Prezentowane w niniejszej pracy stanowisko leży w pasie nizin środkowopolskich, w dużej odległości od znanych wcześniej. Ze względu jednak na obecność gatunku w Skandynawii (NOYES op. cit.) oraz brak przeszkód geograficznych i klimatycznych, jest najprawdopodobniej rozprzestrzeniony na obszarze całego kraju.

C. xanthostigma występuje w Kanadzie, Chinach, Indiach, Rosji oraz wielu krajach Europy po wyspy Brytyjskie i Skandynawię (NOYES op. cit.). Jako żywicieli są podawane żerujące na różach (*Rosa* sp.) rośliniarki z rodzaju *Arge* SCHRANK, 1802 (WIŚNIEWSKI i ŻYŁA op. cit.), na brzoźach (*Betula* sp.) rośliniarki *Arge metallica* (KLUG, 1834) (BOUČEK 1952) i *Arge pullata* (ZADDACH, 1859) (LI op. cit.) oraz żerujący na igłach modrzewia (*Larix*) motyl *Coleophora laricella* (HÜBNER, 1817) (NIKOLSKAJA 1978). Badania nad parazytoidami *A. pullata* wykazały stopień opanowania populacji (przez różne gatunki owadów) średnio na poziomie 11%, z czego średni udział *C. xanthostigma* wynosił 5,5% (od 1,2 do 11,7% w próbie) (LI op. cit.).

Mapę wygenerowano przy użyciu programu MapaUTM ver. 5.4 autorstwa Grzegorza Gierlasińskiego (<http://www.heteroptera.us.edu.pl/mapautm.html>).

Dziękujemy Recenzentom, za cenne uwagi do tekstu.

SUMMARY

Conura xanthostigma is a chalcid wasp species recently discovered for in the Polish fauna. The paper presents the third location in the country. This is the first record from Polish lowlands. The site is located above in the northern part of Tomicki Lake, on the northern dry and sunny slope, and the nature of the site is xerothermic.

PIŚMIENNICTWO

- BOUČEK Z. 1952: The first revision of the European species of the family Chalcididae (Hymenoptera). Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae, **27** (Suppl. 1): 1-108.
- LI T., SHENG M-L., SUN S-P., LUO Y-Q. 2012: Parasitoids of the sawfly, *Arge pullata*, in the Shennongjia National Nature Reserve. Journal of Insect Science, **12** (97): 1-8.
- NOSKIEWICZ J., PUŁAWSKI W. 1974: Błonkówki Hymenoptera. Fauna Słodkowodna Polski, Warszawa, **9**: 1-119.
- NOYES J.S. 2020: Universal Chalcidoidea Database. World Wide Web electronic publication. <http://www.nhm.ac.uk/chalcidooids>, (dostęp 1.04.2020).
- NIKOLSKAJA M.N. 1978: Sem. Chalcididae. Chalcididy. [W:] G.S. MEDVEDEV (red.) Opredelitel Nasekomykh Evropeyskoy Chasti SSSR, Leningrad, **3** (2): 40-51.
- WIŚNIEWSKI B., ŻYŁA W. 2019: *Conura xanthostigma* (DALMAN, 1820) new to the Polish fauna with new records of some chalcid wasps previously recorded in Poland (Hymenoptera: Chalcidoidea, Chalcididae). Acta Entomologica Silesiana, **4** (online 003): 1-10.

Wpłynęło: 30 marca 2020
Zaakceptowano: 21 kwietnia 2020

Ryc. 2. Stanowisko *Conura xanthostigma* (DALMAN, 1820), widok na jezioro Tomickie.

Fig. 2. Locality of *Conura xanthostigma* (DALMAN, 1820), view of the Tomickie lake.